

Esittelyssä

Hannu Niklander: Eksynyt opas. Karkkila, Robustos, 2024.

Hannu Niklander: Kodit ja asunnot. Karkkila, Robustos, 2025.

HANNU NIKLANDER

Kodit ja asunnot

Teksti: Silja Mäki

Minne päättyy loiva alamäki?

Hannu Niklander on saanut päätökseen mittavan työn, isänsä tarinaa kertovan kokonaisuuden, johon kuuluu viisi kirjaa. Kahdessa viimeisessä osassa *Eksynyt opas* ja *Kodit ja asunnot* Weijo Niklander elää kaupunkilaisen elämää jouduttuaan luopumaan maalaiselämästä Mäntsälän sukutilalla. Kaipuu luontoon ja maaseudulle on kova, mutta onneksi kesämökki sekä reissut sukulaisten ja ystävien luo luonnon helmaan tuovat helpotusta.

Weijon elämän suuri muutos on isäksi tuleminen. Kiinnostavaa on, miten kirjailija kuvaa itseään lapsena isänsä näkökulmasta. Vaikka isän paheneva taipumus tarttua pulloon värittää elämää, suhde poikaan on lämmin ja utelias. Yhdessä puuhataan monenlaista mukavaa, ja rakkaus luontoon sekä monien maailman asioiden, pientenkin yksityiskohtien ihmettely tarttuvat poikaan. Lapsi tuo merkityksellisyyttä elämään. Suhde isään hakee Weijolla edelleen muotoaan, samoin isän uuteen vaimoon. Lapsen hoitotäti tuo mukaan maanläheistä arkisuutta.

Sarjan viimeisen osan nimi *Kodit ja asunnot* avautuu olennaisemmaksi kuin nimestä ensin kenties päättelisi. Mitä on kodin ja asunnon ero? Kodin ja turvan merkitys ja kodin vähitellen hapertuva olemassaolo tuovat riipaisevasti esille vaikeiden kokemusten vaikutuksen. Ikävät näyttivät edellisessä kirjassa olleen selvitetty, riidat isän kanssa ja sen myötä syntyneet pettymykset siitä, ettei Weijosta tullutkaan Vihdin Salmen kartanon isäntää. Uutena pettymyksenä tuli lähtö Mäntsälästä, koska karjalaisen siirtoväen tulo teki toimeentulosta mahdotonta (*Luovutetut alueet*, 2022). Lisäksi ohenee avioliitto, kun miehen ryyppyputket, putkaan joutumiset ja jatkuvat työpaikoista potkujen saamiset alkavat olla Maija-Liisalle liikaa. Weijo joutuu yhä useammin etsimään tyynynsä muualta kuin Käpylän kaksion, jonkin kerran Kellokosken sairaalasta. Vapauden kaipuu ja kodin turvan tarve osoittautuvat hänelle mahdottomaksi yhtälöksi ratkaista.

Yritteliäisyyttä ja osaamista Weijolta ei puutu. Työpaikkoina ovat niin rakennustyömaa, satamakonttori, lentokenttä ja parantola kuin matkatoimistokin. Mieleisin taitaa olla luonnontieteellinen museo, ja kirjastoon on mahdollista palata useamminkin kerran. Itse työn sijaan tärkeämpiä näyttävät kiinnostavat keskustelut kollegoiden kanssa. Jotenkin Weijo onnistuu mokaamaan työpaikan toisensa jälkeen, usein alkoholin käytön vuoksi.

Kirjasarjan otsikko Loivaa alamäkeä näyttäytyy yhä perustellumpana.

Hyviäkin hetkiä Weijon elämään mahtuu, ja toiveikkuus löytyy yhä uudelleen. Rakas Salmijärvi kimaltelee auringossa ja auttaa eteenpäin. Mutta minne päättyy loiva alamäki?

Niklander on tarkka ajankuvan hahmottelija. *Eksyneen oppaan* kuvaamalla 1950-luvulla kaikkialla rakennetaan, olympialaiset piristävät elämää ja Sputnik kurkottaa tulevaisuuteen. *Kotien ja asuntojen* 1960-luvulla seurataan mahdollisia vakoilulentokoneita ja maailman tapahtumia Kuubaa, Kongoa ja Rolling Stonesia myöten. Paikat ovat kirjailijalle tärkeitä. Weijo kyläilee aiemmista kirjoista tutut kyläpaikat Petäjäväettä myöten. Tärkeimmäksi nousee taas Vihti, jossa perheellä on kesämökki Salmen kartanon alueella.

Isot linjat ja tarkat yksityiskohdat limittyvät näissä romaaneissa aiemmista sarjan kirjoista tuttuun tapaan. Kielellinen nokkeluus ja huumorin pilkahdukset keventävät kerrontaa. Kansikuvina ovat jälleen kirjailijan isoäidin Emmy Niklanderin maalaamat taulut, *Eksyneessä oppaassa* nimeltään ”Huone Belgiassa” ja *Kodeissa ja asunnoissa* ”Viulu flyygelin kannella”.

Viisiosainen kirjasarja on kunnianhimoinen haaste tutkia vanhempansa elämää ja pyrkiä tarinankerronnan keinoin ymmärtää taustaansa. Kirjallisuusterapian näkökulmasta se voi innostaa ihmisiä vastaavanlaiseen tutkimusmatkaan, toki jokaiselle sopivan kokoiseen.

Silja Mäki on psykoterapeutti, kirjallisuusterapeutti ja kirjallisuusterapiakouluttaja.